

„ANALIZA DOTYCZĄCA ZAPOTRZEBOWANIA NA TWORZENIE I UTRZYMANIE NOWYCH MIEJSC OPIEKI NAD DZIEĆMI DO LAT 3”

Dokument opracowany na potrzeby realizacji Regionalnego Programu
Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020

Kielce, SIERPIEŃ 2016

Obserwatorium Rozwoju
Regionalnego
Departament Polityki
Regionalnej
Urząd Marszałkowski
Województwa
Świętokrzyskiego

SPIS TREŚCI

WSTĘP	2
1. OPIEKA NAD DZIEĆMI DO LAT 3 W DOKUMENTACH STRATEGICZNYCH	3
2. OCENA ZAPOTRZEBOWANIA	5
WNIOSKI	13
BIBLIOGRAFIA	15

WSTĘP

W dniu 4 lutego 2011 roku uchwalona została *Ustawa o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3* (Dz.U. 2011 Nr 45 poz.235). W myśl art. 2 *ustawy* opieka nad dziećmi w wieku do lat 3 może być organizowana w formie żłobka lub klubu dziecięcego, a także sprawowana przez dziennego opiekuna oraz nianie. W ramach opieki realizowane są funkcje: opiekuńcza, wychowawcza oraz edukacyjna. Opieka nad dzieckiem może być sprawowana do ukończenia roku szkolnego, w którym dziecko ukończy 3 rok życia lub w przypadku gdy niemożliwe lub utrudnione jest objęcie dziecka wychowaniem przedszkolnym – 4 rok życia. W przypadku, gdy dziecko, które ukończyło 3 rok życia umieszczone jest w żłobku lub klubie dziecięcym albo jest objęte opieką sprawowaną przez dziennego opiekuna, rodzice tego dziecka są zobowiązani do złożenia podmiotowi prowadzącemu opiekę oświadczenia o przeszkodach w objęciu dziecka wychowaniem przedszkolnym.

Zgodnie z art. 8 *ustawy*, żłobki i kluby dziecięce mogą tworzyć i prowadzić gminy, osoby fizyczne, osoby prawne i jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej.

W myśl art. 7 *ustawy*, opieka w żłobku jest sprawowana nad dziećmi w wieku od ukończenia 20 tygodnia życia natomiast opieka w klubie dziecięcym od ukończenia 1 roku życia.

W żłobku, zgodnie z art. 12 *ustawy* opieka sprawowana nad dziećmi przez opiekuna odbywa się w wymiarze do 10 godzin dziennie względem każdego dziecka.

Żłobkiem lub klubem dziecięcym w rozumieniu *ustawy z dnia 4 lutego 2011 o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3* (Dz.U. 2011 Nr 45 poz.235) jest każda jednostka organizacyjna, która wykonuje następujące zadania określone w artykule 10:

1. Zapewnienie dziecku opieki w warunkach bytowych zbliżonych do warunków domowych;
2. Zagwarantowanie dziecku właściwej opieki pielęgnacyjnej oraz edukacyjnej, przez prowadzenie zajęć zabawowych z elementami edukacji, z uwzględnieniem indywidualnych potrzeb dziecka;
3. Prowadzenie zajęć opiekuńczo-wychowawczych i edukacyjnych, uwzględniających rozwój psychomotoryczny dziecka, właściwych do wieku dziecka¹.

¹*Ustawa z dnia 4 lutego 2011 o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3* (Dz.U. 2011 Nr 45 poz.235).

1. OPIEKA NAD DZIEĆMI DO LAT 3 W DOKUMENTACH STRATEGICZNYCH

Opieka nad dziećmi do lat 3 wpisuje się w prowadzenie pomyślnej polityki prorodzinnej, co przekłada się do wspierania młodych rodziców w godzeniu pracy zawodowej z obowiązkami rodzinnymi.

W dokumencie **Europa 2020 Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu**, potrzeba opieki nad dziećmi została zaakcentowana w ramach Priorytetu *Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu – gospodarka charakteryzująca się wysokim poziomem zatrudnienia i zapewniająca spójność gospodarczą, społeczną i terytorialną*. Priorytet ten oznacza wzmocnienie pozycji obywateli poprzez zapewnienie wysokiego poziomu zatrudnienia, inwestowanie w kwalifikacje, zwalczanie ubóstwa oraz modernizowanie rynków pracy, systemów szkoleń i ochrony socjalnej, aby pomóc ludziom przewidywać zmiany i radzić sobie z nimi oraz móc budować spójne społeczeństwo. Realizacja tego priorytetu będzie wymagać modernizacji i wzmocnienia roli polityki w obszarze zatrudnienia, edukacji i szkolenia oraz systemów ochrony socjalnej poprzez zwiększenie współczynnika aktywności zawodowej i ograniczenie strukturalnego bezrobocia, jak również zwiększenie poczucia odpowiedzialności społecznej w sektorze biznesu. Pod tym względem duże znaczenie ma zapewnienie dostępu do opieki nad dziećmi i innymi osobami pozostającymi na utrzymaniu osób pracujących. Najważniejszym elementem będzie stosowanie modelu elastycznego rynku pracy i bezpieczeństwa socjalnego (*flexicurity*) oraz umożliwienie ludziom zdobywania nowych umiejętności w celu przystosowania się do nowych warunków i na wypadek ewentualnych zmian w karierze zawodowej².

Komisja Europejska przewiduje działania w ramach *Rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu*³, które mają na celu:

- zrealizować własne ścieżki w zakresie *flexicurity* zgodnie z uzgodnieniami Rady Europejskiej, aby zmniejszyć segmentację rynku oraz ułatwić zmianę i pogodzenie życia zawodowego i rodzinnego;
- wspierać nowe sposoby utrzymania równowagi między życiem zawodowym a prywatnym, wspierać aktywność osób starszych oraz zwiększyć równouprawnienie płci.

Działania związane z zatrzymaniem młodych, wykształconych ludzi w kraju, którzy posiadają rodziny, ułatwiających łączenie ról rodzinnych i zawodowych poprzez poprawę systemu opieki nad dziećmi ujęte zostały w regionalnym dokumencie strategicznym **Strategii rozwoju województwa świętokrzyskiego do roku 2020** w ramach celu strategicznego 3. *Koncentracja na budowie kapitału ludzkiego i bazy dla innowacyjnej gospodarki*, podcelu 3.1 *Sprzyjanie kumulowaniu kapitału ludzkiego, czyli zdrowi, kreatywni i wykształceni ludzie jako podstawa myślenia o pomyślnej przyszłości*. Wobec powyższego *Strategia* zakłada utworzenie Specjalnej Strefy Demograficznej (SSD) jako instrumentu przeciwdziałania negatywnym tendencjom demograficznym. W ramach SSD

²Europa 2020 Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu.

³Tamże

przewiduje się działania kierowane przede wszystkim do rodzin, uwzględniające m.in. tworzenie nowych oraz wsparcie istniejących miejsc pracy, poprawę systemu edukacji i opieki nad dziećmi oraz rozwój usług dla ludzi starszych⁴.

W dokumencie **Umowa partnerstwa. Programowanie perspektywy finansowej 2014-2020, w ramach celu tematycznego 9 (CT 9) *Promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją*** umowa przewiduje, że działania finansowane ze środków EFRR zostaną m.in. przeznaczone na wsparcie dla tworzenia i funkcjonowania podmiotów opieki nad dzieckiem do lat 3, w tym żłobków (m.in. przyzakładowych), klubów dziecięcych, oddziałów żłobkowych oraz działania na rzecz zwiększania liczby miejsc w istniejących instytucjach (realizowane będą przedsięwzięcia dotyczące wyposażenia, dostosowania, adaptacji lub modernizacji infrastruktury niezbędnej do świadczenia tych usług, a w uzasadnionych przypadkach również budowy nowych obiektów). Wsparcie z EFRR w CT 9 przeznaczone na zwiększenie dostępności do usług opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 poprzez tworzenie nowych miejsc w żłobkach jest uzupełnieniem interwencji w ramach celu tematycznego 8 *Promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wsparcie mobilności pracowników* (CT 8) przeznaczonej na działania umożliwiające godzenia życia zawodowego i prywatnego⁵.

Deficyt miejsc w żłobkach jest widoczny w miastach a przede wszystkim na wsiach, gdzie zapewnienie opieki jest szczególnie istotne w kontekście możliwości godzenia życia prywatnego i zawodowego (głównie kobiet) i prowadzi bezpośrednio do zwiększenia poziomu zatrudnienia.

Duże znaczenie, szczególnie w kontekście powrotu na rynek pracy, w obliczu wyzwań związanych z zachodzącymi obecnie w kraju przemianami demograficznymi (starzenie się społeczeństwa, niski poziom dzietności, migracje wewnętrzne i zewnętrzne) ma zapewnienie opieki nad dziećmi poniżej 3 roku życia. W 2012 r. instytucjonalnymi formami opieki objętych było w Polsce ok. 3,8% populacji dzieci w miastach i znikomy odsetek dzieci na wsi⁶.

⁴Strategia rozwoju województwa świętokrzyskiego do roku 2020, Kielce 2013.

⁵Programowanie perspektywy finansowej 2014-2020 – Umowa partnerstwa, maj 2014.

⁶Tamże

2. OCENA ZAPOTRZEBOWANIA

Jak podaje Główny Urząd Statystyczny, terytorium Polski w 2015 roku zamieszkiwało 38 437 239 osób, z czego 1 106 141 dzieci w wieku do lat trzech, co stanowiło 2,88% całej populacji. Podobnie jak w poprzednim roku kalendarzowym największą ilość dzieci z podanej grupy wiekowej odnotowano w województwie mazowieckim – 169 019 (15,28%). Na kolejnych miejscach uplasowały się województwa: śląskie – 126 281 dzieci w tym wieku, wielkopolskie – 109 232 (9,88%) dzieci, małopolskie – 103 653 (9,37%), świętokrzyskie – 31 672 (2,86%) dzieci do lat trzech. Mniej dzieci w tej grupie wiekowej zamieszkiwało tylko w województwie lubuskim – 28 762 (2,60%) i opolskim – 24 860 (2,25%).

Tabela 1. Liczba dzieci w wieku do 3 lat wg województw w 2015 r.

Lp.	Jednostka terytorialna	Dzieci w wieku do 3 lat ogółem	Struktura
1	POLSKA	1 106 141	100,00%
2	MAZOWIECKIE	169 019	15,28%
3	ŚLĄSKIE	126 281	11,42%
4	WIELKOPOLSKIE	109 232	9,88%
5	MAŁOPOLSKIE	103 653	9,37%
6	DOLNOŚLĄSKIE	79 082	7,15%
7	POMORSKIE	73 149	6,61%
8	ŁÓDZKIE	66 505	6,01%
9	PODKARPACKIE	59 416	5,37%
10	KUJAWSKO-POMORSKIE	58 345	5,27%
11	LUBELSKIE	58 131	5,26%
12	ZACHODNIOPOMORSKIE	45 793	4,14%
13	WARMIŃSKO-MAZURSKIE	40 318	3,64%
14	PODLASKIE	31 923	2,89%
15	ŚWIĘTOKRZYSKIE	31 672	2,86%
16	LUBUSKIE	28 762	2,60%
17	OPOLSKIE	24 860	2,25%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS (BDL).

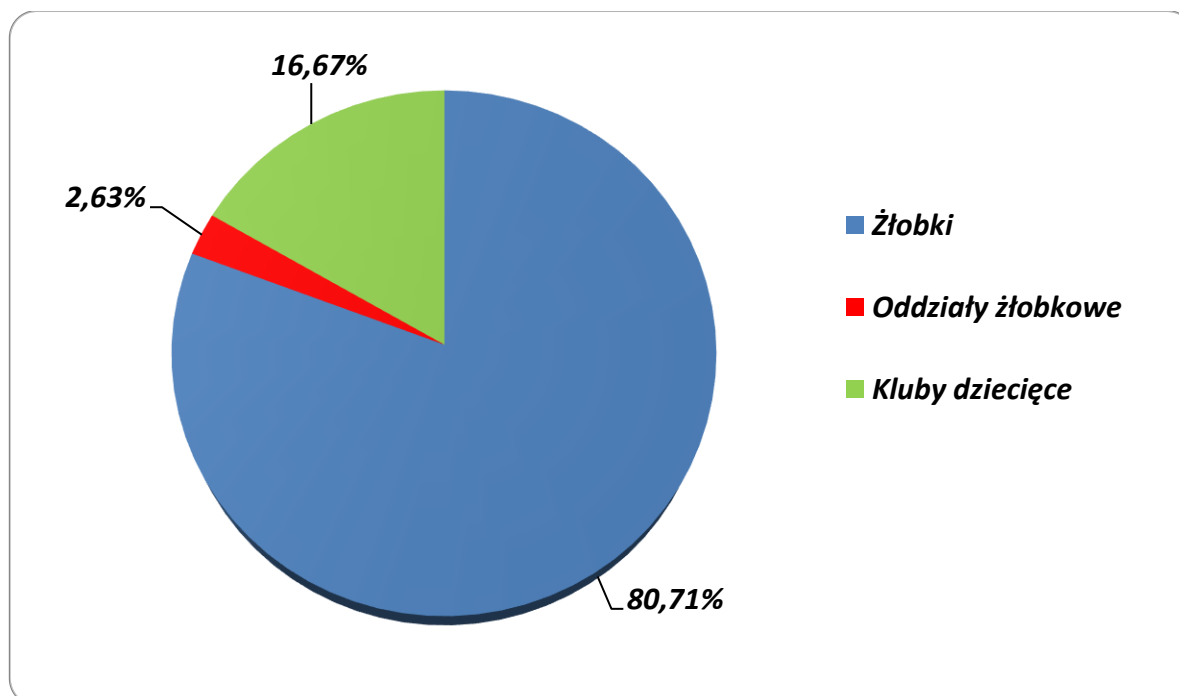
W 2015 roku, według najbardziej aktualnych danych GUS, w Polsce działało w sumie 2 322 placówek zajmujących się opieką nad dziećmi do lat 3 (o 270 więcej niż w 2014 roku), w tym 1 874 żłobków, 387 klubów dziecięcych i 61 oddziałów żłobkowych (odpowiednio 80,71%, 16,67% i 2,63% ogółu wszystkich placówek tego typu).

Tabela 2. Rodzaje oraz ilość placówek w Polsce w 2015r.

Placówka	Żłobki	Oddziały żłobkowe	Kluby dziecięce	Razem
Ilość placówek	1 874	61	387	2322
Wartość %	80,71%	2,63%	16,67%	100,00%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS (BDL).

Wykres 1. Rodzaje oraz ilość placówek w Polsce w 2015r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS (BDL).

Najwięcej placówek zajmujących się opieką nad dziećmi do lat 3 w kraju było w województwach: mazowieckim – 445 (19,16% ogółu placówek tego typu w kraju), dolnośląskim – 261 (11,24%) i wielkopolskim – 232 (9,99%). **Najmniej placówek tego typu, bo zaledwie 41 (1,77%), odnotowano w województwie świętokrzyskim.** Województwa, w których liczba placówek zajmujących się opieką nad dzieckiem była poniżej 3% to: podlaskie – 62 placówki (2,67%), lubuskie – 60 placówek (2,58%) i warmińsko-mazurskie – 58 placówek (2,50%).

Biorąc pod uwagę liczbę żłobków w województwie świętokrzyskim w 2015 r., było ich najmniej w skali kraju, zaledwie 31. W porównaniu do roku 2014, nie zmieniła się w regionie świętokrzyskim ilość oddziałów żłobkowych i wyniosła 2 oddziały. Pomimo,

że z 5 do 8 wzrosła liczba klubów dziecięcych, to niestety jest to nadal najmniejsza ilość w skali kraju (8 oddziałów żłobkowych było jeszcze jedynie w województwie opolskim i lubuskim).

Tabela 3. Placówki zajmujące się opieką nad dzieckiem do lat 3 wg województw w 2015 r.

Lp.	Jednostka terytorialna	Żłobki	Oddziały żłobkowe	Kluby dziecięce	Razem	Struktura
1	POLSKA	1 874	61	387	2 322	
2	MAZOWIECKIE	373	2	70	445	19,16%
3	DOLNOŚLĄSKIE	219	17	25	261	11,24%
4	WIELKOPOLSKIE	199	1	32	232	9,99%
5	ŚLĄSKIE	177	1	38	216	9,30%
6	POMORSKIE	161	0	53	214	9,22%
7	MAŁOPOLSKIE	171	0	39	210	9,04%
8	ZACHODNIOPOMORSKIE	89	7	15	111	4,78%
9	ŁÓDZKIE	74	5	20	99	4,26%
10	PODKARPACKIE	77	1	11	89	3,83%
11	KUJAWSKO-POMORSKIE	60	4	16	80	3,45%
12	LUBELSKIE	52	7	15	74	3,19%
13	OPOLSKIE	57	5	8	70	3,01%
14	PODLASKIE	39	3	20	62	2,67%
15	LUBUSKIE	47	5	8	60	2,58%
16	WARMIŃSKO-MAZURSKIE	48	1	9	58	2,50%
17	ŚWIĘTOKRZYSKIE	31	2	8	41	1,77%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS (BDL).

Najwięcej placówek zajmujących się opieką nad dzieckiem do lat 3 w województwie świętokrzyskim w 2015 r. było w Kielcach – 17 oddziałów (co stanowiło 41,46% ogółu placówek w świętokrzyskim). Kolejnymi powiatami, w których znajdowały się placówki, zajmujące się opieką nad dzieckiem do lat 3 w województwie świętokrzyskim, były powiaty: skarżyski z ilością 5 placówek (12,20%) oraz staszowski – posiadający 2 żłobki i 2 kluby dziecięce (razem 9,76% wszystkich placówek województwa). Najmniej placówek, bo tylko po 1, było w powiecie jędrzejowskim, pińczowskim oraz sandomierskim – co stanowiło odpowiednio po 2,44%).

Należy zaznaczyć, że w 2015 r. w trzech powiatach nie było żadnej placówki zajmującej się opieką nad dziećmi do lat 3. Powiatami tymi były: powiat kazimierski, opatowski i włoszczowski.

Tabela 4. Placówki zajmujące się opieką nad dzieckiem do lat 3 w województwie świętokrzyskim wg powiatów w 2015 r.

Lp.	Jednostka terytorialna	Żłobki	Oddziały żłobkowe	Kluby dziecięce	Razem	Struktura w stosunku do świętokrzyskiego
1	Powiat m.Kielce	16	0	1	17	41,46%
2	Powiat skarżyski	3	0	2	5	12,20%
3	Powiat staszowski	2	0	2	4	9,76%
4	Powiat kielecki	2	1	0	3	7,32%
5	Powiat konecki	1	0	2	3	7,32%
6	Powiat starachowicki	1	0	1	2	4,88%
7	Powiat ostrowiecki	2	0	0	2	4,88%
8	Powiat buski	2	0	0	2	4,88%
9	Powiat jędrzejowski	1	0	0	1	2,44%
10	Powiat pińczowski	0	1	0	1	2,44%
11	Powiat sandomierski	1	0	0	1	2,44%
	RAZEM	31	2	8	41	100,00%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS (BDL).

W Polsce w 2015 r. było 80 891 miejsc w placówkach zajmujących się opieką nad dzieckiem do lat 3. Najwięcej było ich w województwie mazowieckim – 14 243 (17,61%), dolnośląskim – 9 543 (11,80%), śląskim – 8 292 (10,25%). Poniżej 2 tysięcy miejsc było tylko w dwóch województwach Polski: warmińsko-mazurskim – 1 847 (2,28%) oraz świętokrzyskim – 1 407 miejsc (1,74%).

Tabela 5. Liczba miejsc w placówkach zajmujących się opieką nad dzieckiem do lat 3 wg województw w 2015 r.

Lp.	Jednostka terytorialna	Miejsca (łącznie z oddziałami i klubami dziecięcymi)	Struktura
1	POLSKA	80 891	100,00%
2	MAZOWIECKIE	14 243	17,61%
3	DOLNOŚLĄSKIE	9 543	11,80%
4	ŚLĄSKIE	8 292	10,25%
5	WIELKOPOLSKIE	7 651	9,46%
6	MAŁOPOLSKIE	7 099	8,78%

7	POMORSKIE	5 010	6,19%
8	ŁÓDZKIE	4 207	5,20%
9	ZACHODNIOPOMORSKIE	4 184	5,17%
10	PODKARPACKIE	3 590	4,44%
11	KUJAWSKO-POMORSKIE	3 142	3,88%
12	OPOLSKIE	2 946	3,64%
13	LUBELSKIE	2 819	3,48%
14	LUBUSKIE	2 520	3,12%
15	PODLASKIE	2 391	2,96%
16	WARMIŃSKO-MAZURSKIE	1 847	2,28%
17	ŚWIĘTOKRZYSKIE	1 407	1,74%

Źródło: Główny Urząd Statystyczny (BDL).

Liczba dzieci objętych opieką w żłobkach w 2015 roku na obszarze kraju wyniosła 74 694 osób. Najwięcej dzieci przebywało w żłobkach w województwach: mazowieckim – 13 093 (17,53%), dolnośląskim – 8 944 (11,97%), śląskim – 7 701 (10,31%). **Świętokrzyskie pod tym względem zajmowało ostatnią lokatę z liczbą 1 352 dzieci objętych opieką żłobkową (1,81% wszystkich dzieci objętych opieką żłobkową w kraju).** Lepiej pod tym względem sytuacja wyglądała w województwach: warmińsko-mazurskim, gdzie liczba dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym wyniosła 1 694 (2,27%) i podlaskim – 2 235 (2,99%).

Tabela 6. Liczba dzieci objętych opieką w żłobkach wg województw w 2015 r.

Lp.	Jednostka terytorialna	Dzieci objęte opieką w żłobkach	Struktura
1	POLSKA	74 694	100,00%
2	MAZOWIECKIE	13 093	17,53%
3	DOLNOŚLĄSKIE	8 944	11,97%
4	ŚLĄSKIE	7 701	10,31%
5	WIELKOPOLSKIE	6 688	8,95%
6	MAŁOPOLSKIE	6 491	8,69%
7	POMORSKIE	4 393	5,88%
8	ŁÓDZKIE	4 260	5,70%
9	ZACHODNIOPOMORSKIE	3 928	5,26%
10	PODKARPACKIE	3 392	4,54%
11	KUJAWSKO-POMORSKIE	2 845	3,81%

12	OPOLSKIE	2 787	3,73%
13	LUBELSKIE	2 631	3,52%
14	LUBUSKIE	2 260	3,03%
15	PODLASKIE	2 235	2,99%
16	WARMIŃSKO-MAZURSKIE	1 694	2,27%
17	ŚWIĘTOKRZYSKIE	1 352	1,81%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS (BDL).

Odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach to stosunek liczby wszystkich dzieci objętych opieką w żłobkach, oddziałach żłobkowych oraz od 2012 r. w klubach dziecięcych do liczby dzieci w grupie wieku do lat 3 (bez trzylatków). Jego wartość dla kraju w 2015 r. wynosiła 6,8 %. Najwyższe wartości tego wskaźnika odnotowane zostały w województwie dolnośląskim – 11,3%, opolskim 11,2%, zachodniopomorskim 8,6%. Województwem, w których odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym był najniższy i wynosił 4,2%, było województwo warmińsko-mazurskie. **Przedostatnią lokatę pod tym względem zajęło województwo świętokrzyskie, gdzie wartość tego wskaźnika ukształtowała się na poziomie 4,3%.**

Tabela 7. Odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach w Polsce w 2015 r.

Lp.	Jednostka terytorialna	Odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach w %
1	POLSKA	6,8
2	DOLNOŚLĄSKIE	11,3
3	OPOLSKIE	11,2
4	ZACHODNIOPOMORSKIE	8,6
5	LUBUSKIE	7,9
6	MAZOWIECKIE	7,7
7	PODLASKIE	7,0
8	ŁÓDZKIE	6,4
9	MAŁOPOLSKIE	6,3
10	WIELKOPOLSKIE	6,1
11	ŚLĄSKIE	6,1
12	POMORSKIE	6,0
13	PODKARPACKIE	5,7
14	KUJAWSKO-POMORSKIE	4,9

15	LUBELSKIE	4,5
16	ŚWIĘTOKRZYSKIE	4,3
17	WARMIŃSKO-MAZURSKIE	4,2

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, BDL.

Wśród powiatów województwa świętokrzyskiego powiatem, w którym odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach miał najwyższą wartość i osiągnął 15,8%, był powiat miasto Kielce. Powiat skarżyski wykazywał 5% odsetek dzieci objętych opieką żłobkową. W powiecie staszowski i ostrowiecki odsetek dzieci wyniósł w 2015 roku odpowiednio 4,9% oraz 4,3%. Jak wcześniej wspomniano, w powiatach włoszczowskim, opatowskim, kazimierskim nie było placówek zajmujących się opieką nad dzieckiem do lat 3. Spośród powiatów województwa świętokrzyskiego, gdzie takie placówki funkcjonowały, najniższy procent dzieci objętych opieką w żłobkach odnotowano w powiecie jędrzejowskim, tj. 0,6%.

Tabela 8. Odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach wg powiatów w województwie świętokrzyskim w 2015 r.

Lp.	Jednostka terytorialna	Odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach w %
1	Powiat m.Kielce	15,8
2	Powiat skarżyski	5,0
3	Powiat staszowski	4,9
4	Powiat ostrowiecki	4,3
5	Powiat konecki	1,8
6	Powiat starachowicki	1,8
7	Powiat pińczowski	1,8
8	Powiat kielecki	1,2
9	Powiat buski	1,2
10	Powiat sandomierski	0,9
11	Powiat jędrzejowski	0,6

Źródło: Główny Urząd Statystyczny (BDL).

Średnia krajowa wartość wskaźnika dla dzieci w żłobkach i klubach dziecięcych na 1000 dzieci w wieku do 3 lat wynosiła 67,5. Największe wartości wskaźnika zostały odnotowane w województwie dolnośląskim, opolskim i zachodniopomorskim (odpowiednio 113,1; 112,1; 85,8). Województwo świętokrzyskie wartość opisywanego wskaźnika miała drugą od końca, wynoszącą 42,7, wyprzedzając pod tym względem tylko województwo warmińsko-mazurskie – 42,0.

Tabela 9. Dzieci w żłobkach i klubach dziecięcych na 1000 dzieci w wieku do lat 3 w 2015 r.

Lp.	Jednostka terytorialna	Dzieci w żłobkach i klubach dziecięcych na 1000 dzieci w wieku do lat 3
1	POLSKA	67,5
2	DOLNOŚLĄSKIE	113,1
3	OPOLSKIE	112,1
4	ZACHODNIOPOMORSKIE	85,8
5	LUBUSKIE	78,6
6	MAZOWIECKIE	77,5
7	PODLASKIE	70,0
8	ŁÓDZKIE	64,1
9	MAŁOPOLSKIE	62,6
10	WIELKOPOLSKIE	61,2
11	ŚLĄSKIE	61,0
12	POMORSKIE	60,1
13	PODKARPACKIE	57,1
14	KUJAWSKO-POMORSKIE	48,8
15	LUBELSKIE	45,3
16	ŚWIĘTOKRZYSKIE	42,7
17	WARMIŃSKO-MAZURSKIE	42,0

Źródło: Główny Urząd Statystyczny (BDL).

WNIOSKI

W województwie świętokrzyskim w 2015 r. liczba dzieci do lat 3 wynosiła 31 672. Po przeanalizowaniu sytuacji dotyczącej opieki nad dzieckiem do lat 3 w województwie świętokrzyskim w sposób jednoznaczny należy stwierdzić, że **region świętokrzyski pod tym względem ma najbardziej niekorzystną sytuację w kraju.**

W 2015 r. w województwie świętokrzyskim było najmniej placówek tego typu, bo tylko 41, co stanowi zaledwie 1,77% instytucji zajmujących się opieką nad dzieckiem do lat 3 w Polsce. Nadmienić należy, że w wśród 14 powiatów województwa świętokrzyskiego w trzech z nich nie było żadnej placówki zajmującej się opieką nad dzieckiem do lat 3. Powiatami tymi były:

- powiat kazimierski;
- powiat opatowski;
- powiat włoszczowski.

W 10 powiatach znajdujących się na obszarze województwa świętokrzyskiego liczba placówek zajmujących się opieką nad dzieckiem do lat 3 nie przekraczała 5 placówek. Jedynie w mieście Kielce liczba tego typu placówek przekroczyła 10 (na terenie miasta Kielce funkcjonowało 15 placówek tego typu).

Również, w województwie świętokrzyskim było najmniej w kraju miejsc w placówkach zajmujących się opieką nad dzieckiem do lat 3. Ich liczba wynosiła 1 407, co stanowiło tylko 1,74%.

Biorąc pod uwagę liczbę dzieci objętych opieką żłobkową w 2015 r., województwo świętokrzyskie również pod tym względem plasuje się na ostatnim miejscu w kraju. W regionie świętokrzyskim opieką żłobkową objętych było tylko 1 352 dzieci, co stanowi zaledwie 1,81% wszystkich dzieci objętych opieką żłobkową w kraju. Powiatem, w którym zanotowano największy odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach, był powiat m. Kielce, gdzie 15,8% dzieci do lat 3 było objętych opisywanym rodzajem opieki. Wśród powiatów gdzie funkcjonowały placówki opieki nad dzieckiem do lat 3, najniższym odsetkiem dzieci przebywających w tego typu instytucjach charakteryzował się powiat jędrzejowski, tj. 0,6%. Zaznaczyć należy, że miasto Kielce było jedynym powiatem, gdzie odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach był wyższy niż 5%.

Analizując wartości wskaźnika dzieci w żłobkach i klubach dziecięcych na 1000 dzieci w wieku do lat 3 dla roku 2015, widoczne jest, że świętokrzyskie osiągając wartość wskaźnika 42,7 plasuje się na drugiej od końca lokacie w kraju, nieznacznie wyprzedzając jedynie województwo warmińsko-mazurskie (odpowiednio 42,0).

Województwo świętokrzyskie znajduje się w grupie województw o najtrudniejszej sytuacji demograficznej w kraju, związanej z ubytkiem ludności, jak i procesami starzenia się społeczeństwa (od roku 2005 do 2015 liczba ludności regionu zmniejszyła się o 27 828 osób i w 2015 r. wynosiła 1 285007 osób).

Jednym ze sposobów na odwrócenie niekorzystnych zjawisk demograficznych jest zwiększenie liczby placówek zajmujących się opieką nad dzieckiem do lat 3 w regionie oraz zwiększenie miejsc w już istniejących. W związku z powyższym proponuje się objąć wsparciem w zakresie tworzenia i utrzymania nowych miejsc opieki nad dziećmi do lat 3 obszar całego

województwa świętokrzyskiego. **Przy czym w pierwszej kolejności wsparciem powinny zostać objęte powiaty, na obszarze których nie funkcjonują placówki zajmujące się opieką nad dzieckiem do lat 3. Następnie wsparcie powinno być kierowane do powiatów gdzie odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach nie przekracza 5% oraz w dalszej kolejności do powiatów gdzie procent dzieci objętych opieką w żłobkach jest wyższy.**

BIBLIOGRAFIA

1. *Europa 2020 Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu.*
2. *Programowanie perspektywy finansowej 2014-2020 – Umowa partnerstwa, maj 2014.*
3. *Strategia rozwoju województwa świętokrzyskiego do roku 2020, Kielce 2013.*
4. *Ustawa z dnia 4 lutego 2011 o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz.U. 2011 Nr 45 poz.235).*